

Förvaltning: Bygg- och miljöförvaltningen
Handläggare: Anita Sjöstrand
Beteckning:

Bygg- och miljönämnden

Naturminne Lönn i Rydal

Förslag till beslut

Bygg- och miljönämnden beslutar att med stöd av 7 kap 10 § miljöbalken (1998:808) förklara en skogslönn, *Acer platanoides*, med tillhörande markområde enligt bilaga som naturminne, på fastigheten RYDAL 1:4, Marks kommun. Finansieringen av skötseln sker inom ramen för arbetsgruppen "Naturen som resurs".

Rydalslönnen, foto Anita Sjöstrand

Syfte

Syftet med naturminnet är att bevara lönnen för framtiden samt stärka den livsmiljö som lönnen utgör för ett stort antal vanligt och sällsynt förekommande arter.

Beslut om föreskrifter

För att tillgodose syftet med naturminnet ska de föreskrifter med stöd av 4 § förordningen om områdesskydd (1998:1252), som anges nedan med stöd av 7 kap 5 och 6 §§ miljöbalken gälla.

A. Föreskrifter med stöd av 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i markägares och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet gällande naturminnet.

1. Det är förbjudet att avverka eller på annat sätt skada lönnen och dess rotsystem inom markering på kartan. Föreskriften gäller även om lönnen har dött. Naturvårdande åtgärder eller beskärning av grenar som utgör risk får utföras av naturvårdsförvaltaren.
2. Det är förbjudet att utföra grävning, anläggningsarbeten eller liknande inom det område som utgör naturminne. Tunga fordon, upplag eller annat som kan skada rötterna får inte förekomma inom naturminnet.

B. Föreskrifter med stöd av 7 kap 6 § miljöbalken om markägares och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång.

1. Området under trädkronan ska hållas fritt från annan framträdande vegetation.
2. Marks kommun har rätt att inom naturminnet sätta upp informationsskyltar.
3. Om lönnen faller omkull ska den ligga kvar på plats tills dess den helt brutits ner. Stam och grenar som hamnar utanför naturminnesområdet får kapas och placeras inom naturminnesytan.
4. Marks kommun är förvaltare av naturminnet. Naturminnet ska märkas ut enligt Naturvårdsverkets anvisningar.

Föreskrifterna ska inte utgöra ett hinder för naturminnets skötsel.

Sammanfattning av ärendet

Som en del av LONA-projektet om skyddsvärda träd föreslås Bygg- och miljönämnden att bilda ett naturminne av en skogslönn i Rydal.

Analys och slutsatser

Bakgrund

Marks kommun driver ett LONA-projekt om skyddsvärda träd. Som en del av projektet ska kommunen utse tio naturminnen för långsiktigt skydd bland de grövsta exemplaren av respektive trädslag ek, bok, lind, ask, lönn, alm, samt de grövsta och mest märkvärdiga av ytterligare trädslag.

Den gamla disponentbostaden (byggd 1853), som idag kallas Rydals herrgård, är en av byggnaderna i bruksmiljön kring Rydals bomullsspinneri som ingår i området utpekad som Riksintresse kulturmiljövård. I den parklika trädgården växer tre grova lönnar som

sannolikt är åtminstone 120 år. Belägg för detta är ett foto från början av 1900-talet, där man ser de tre träden. Idag sköts gräsmattan runt träden med gräsklippning och så är den också tänkt att skötas tills vidare.

Bedömning och motivering

Lönnen växer i parken i fastighetens södra del och är det västligaste och den grövsta av de tre. Det mäter idag 370 cm i omkrets på smalaste stället under brösthöjd, det vill säga en diameter på ungefär 1,18 m. Det placerar den som ett av de fem grövsta kända lönnarna i kommunen. Lönnen är till synes frisk med en oskadad stam. Väster om lönnen växer en gran. Denna står utanför naturminnesytan.

Anledningen till att göra naturminne av endast ett av de tre träden är att området är detaljplanlagt. Att skydda de två andra lönnarna skulle strida mot detaljplanen, eftersom det går ledningar och är utpekat som u-område (marken ska vara tillgänglig för allmänna underjordiska ledningar) precis bredvid det östra trädet. Bedömningen är att även rötterna från trädet i mitten omfattas av detta.

Skötseln av naturminnet utförs av naturvårdsförvaltaren. Det är upp till denne att tillse att det finns skötselpengar för de åtgärder som behöver utföras. 2024 äskade Teknik- och servicenämnden 470 000 kr för reservatsskötsel, varav 50 000 kronor för tio naturminnen. I juni 2024 beslutade Kommunfullmäktige om en ramhöjning om 500 000 kronor till Teknik- och servicenämnden för naturskötsel (KF§149/24).

Nuvarande markägare har accepterat att kommunen bildar ett naturminne av trädet. Naturminnesområdet är cirka 325 kvm, markerad med grön ring på beslutskartan

Underlag för beslut

Handlingar som ingår i beslutet:

Översiktskarta

Karta -Förslag till beslutskarta

Samrådsredogörelse Rydalslönnen

Gammalt foto lönnar Rydal

Annelie Johansson

Tf Förvaltningschef

Anna Karlsson

Miljöchef

Denna tjänsteskrivelse har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

NAT.2025.492
2025-09-01

Hur beslutet överklagas

Information om hur beslutet överklagas finns i följebrevet.

Expediering

Beslut delges:

Fastighetsägare

Beslut skickas till:

Länsstyrelsen Västra Götaland, Naturvårdsverket, Arbetsgruppen "Naturen som resurs",
Naturskyddsföreningen i Mark, Rydals Byalag, Lars-Åke Andersson, Naturvårdsombud Fritsla,
Skephult,

Beslutskopior skickas till:

Kommunstyrelsen, Teknik- och servicenämnden

Bilagor:

Underlag för beslut